EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. september 2006 *

Kohtuasjas C-193/05,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel 29. aprillil 2005 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: D. Maidani ja A. Bordes, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Luksemburgi Suurhertsogiriik, esindaja: S. Schreiner, keda abistas advokaat L. Dupong,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans ja A. Rosas, kohtunikud J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (ettekandja), E. Juhász, E. Levits, A. Ó. Caoimh ja L. Bay Larsen,

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. märtsi 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 11. mai 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Oma hagis palub Euroopa Ühenduste Komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on kehtestanud advokaatidele, kes on omandanud kutsekvalifikatsiooni muus liikmesriigis ja kes soovivad selles liikmesriigis tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, nõuded keelteoskuse kohta, on keelustanud äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise ja on kohustanud esitama igal aastal päritoluriigi pädevas asutuses registreerimise tunnistuse, on see liikmesriik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivist

98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon (EÜT L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83), tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 98/5

2 Direktiivi 98/5 artikli 2 esimese lõigu kohaselt:

„Igal advokaadil on õigus alaliselt tegutseda teistes liikmesriikides päritolumaa kutsenimetuse all artiklis 5 osutatud valdkondades".

3 Direktiivi 98/5 artikkel 3 pealkirjaga „Registreerimine pädevas asutuses" sätestab:

„1. Advokaat, kes soovib praktiseerida muus liikmesriigis kui see, kus ta omandas kutsekvalifikatsiooni, peab registreeruma nimetatud riigi pädevas asutuses.

2. Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus registreerib advokaadi tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses. Asutus võib nõuda, et päritoluliikmesriigi pädeva asutuse tunnistus ei oleks esitamisel vanem kui kolm kuud. Ta teatab registreerimisest päritoluliikmesriigi pädevale asutusele.

[...]"

4 Direktiivi 98/5 artikkel 5 pealkirjaga „Tegevusvaldkonnad" sätestab:

„1. Kui lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, tegeleb päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat sama kutsetegevusega, mis vastuvõtvas liikmesriigis kasutatava vastava kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat, ning võib muu hulgas anda nõu oma päritoluliikmesriigi, ühenduse, rahvusvahelise ja vastuvõtva liikmesriigi õiguse kohta. Igal juhul järgib ta siseriiklikes kohtutes kehtivaid menetlusnorme.

2. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil teatava kategooria advokaatidel valmistada ette dokumente surnute pärandvara valitsemisõiguse omandamiseks ja kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks, mis on muudes liikmesriikides reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaatide, võivad jätta sellest tegevusest välja advokaadid, kes praktiseerivad kutsenimetuse alusel, mis on antud mõnes viimati nimetatud liikmesriigis.

3. Tegevuseks, mis on seotud kliendi esindamise või kaitsmisega kohtumenetluses ning niivõrd kui vastuvõtva liikmesriigi õiguses on see tegevus reserveeritud

kõnealuse riigi kutsenimetuse alusel tegutsevatele advokaatidele, võib kõnealune riik nõuda, et päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseerivad advokaadid töötaksid koos kõnealuses kohtus praktiseeriva advokaadiga, kes oleks vajaduse korral vastutav nimetatud kohtu ees, või koos nimetatud kohtus tegutseva *avoué*'ga.

Et tagada õigusemõistmise tõrgeteta toimimine, võivad liikmesriigid siiski ette näha erinormid kõrgeimasse kohtusse pöördumise kohta, nagu näiteks spetsialiseerunud advokaatide kasutamise."

5 Direktiivi 98/5 artikli 7 pealkirjaga „Distsiplinaarmenetlus" lõige 2 sätestab:

„Enne distsiplinaarmenetluse algatamist päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriva advokaadi suhtes teavitab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus päritoluliikmesriigi pädevat asutust niipea kui võimalik, esitades talle kõik asjakohased üksikasjad.

Esimest lõiku kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui distsiplinaarmenetluse algatab päritoluliikmesriigi pädev asutus, kes teavitab sellest vastuvõtva liikmesriigi või vastuvõtvate liikmesriikide pädevat asutust."

6 Direktiivi 98/5 artiklis 10 pealkirjaga „Vastuvõtva liikmesriigi advokaatidega samaväärne kohtlemine" sisalduvad järgmised sätted:

„1. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis kõnealuse riigi õiguse, sealhulgas

ühenduse õiguse alal vähemalt kolm aastat, vabastatakse vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema hakkamise eesmärgil [nõukogu 21. detsembri 1988. aasta] direktiivi 89/48/EMÜ [vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337)] artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud tingimustest; „tegelik ja korrapärane tegevus" tähendab tegelikku tegevust ilma muude katkestusteta peale igapäevaelust tulenevate.

[...]

3. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on vastuvõtvas liikmesriigis tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud kutsealal vähemalt kolm aastat, ent kõnealuse liikmesriigi õiguse alal vähem kui kolm aastat, võib kõnealuse riigi pädevalt asutuselt saada loa tegutseda vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal ja õiguse teha seda kutsenimetuse alusel, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis, ilma et ta peaks täitma direktiivi 89/48 [...] artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud tingimusi, ning seda järgmistel tingimustel ja järgmise korra kohaselt:

a) vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võtab arvesse eespool nimetatud ajavahemikus kestnud tegelikku ja korrapärast kutsetegevust ning mis tahes teadmisi ja erialast töökogemust vastuvõtva liikmesriigi õiguse alal, samuti osavõttu loengutest ja seminaridest, mis käsitlevad vastuvõtva liikmesriigi õigust, sealhulgas ka kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivaid norme.

[...]"

7 Direktiivi 98/5 artikli 13 pealkirjaga „Koostöö päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste vahel ning konfidentsiaalsus" esimeses lõigus on sätestatud:

„Et hõlbustada käesoleva direktiivi kohaldamist ning hoida ära selle sätete väära kohaldamist eesmärgiga hoiduda kõrvale vastuvõtvas liikmesriigis kehtivatest normidest, teevad vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ja päritoluliikmesriigi pädev asutus tihedat koostööd ning osutavad teineteisele vastastikku abi."

Siseriiklik õigus

8 Advokaadi kutsealal tegutsemist ja äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumist reguleerivad Luksemburgis vastavalt 10. augusti 1991. aasta seadus advokaadi kutsetegevuse kohta (*Mémorial* A 1991, lk 1110; edaspidi „10. augusti 1991. aasta seadus") ja 31. mai 1999. aasta seadus äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise kohta (*Mémorial* A 1999, lk 1681; edaspidi „31. mai 1999. aasta seadus").

9 Neid seadusi muudeti 13. novembri 2002. aasta seadusega, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ — millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon — Luksemburgi õigusesse ülevõtmist ning 10. augusti 1991. aasta seaduse (advokaadi kutsetegevuse kohta; muudetud kujul) ja 31. mai 1999. aasta seaduse (äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise kohta) muutmist (*Mémorial* A 2002, lk 3202; edaspidi „31. mai 1999. aasta seadus").

10 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 5 kohaselt:

„Advokaadi kutsealal ei või tegutseda ükski isik, kes ei ole kantud Luksemburgi Suurhertsogiriigi advokatuuri (Ordre des avocats) registrisse".

11 10. augusti 1991. aasta seaduse artikkel 6 sätestab järgmist:

„(1) Advokatuuri registrisse kandmiseks peab isik:

a) esitama vajaliku tagatise laitmatu reputatsiooni kohta.

b) tõendama katseajale võtmise tingimuste täitmist.

Erandkorras võib advokatuuri juhatus katseajale võtmise teatud tingimuste täitmisest vabastada isikud, kes on sooritanud kutsepraktika oma päritoluriigis ja tõendavad, et nad on sellel kutsealal vähemalt viis aastat tegutsenud.

c) omama Luksemburgi kodakondsust või olema Euroopa Ühenduste liikmesriigi kodanik. Advokatuuri juhatus võib pärast justiitsministri arvamuse ärakuulamist vabastada Euroopa Ühendustesse mitte kuuluva riigi kodaniku sellest tingimusest, kui selle riigiga on olemas vastastikuse tunnustamise

kokkulepe. See kehtib ka kandidaatide suhtes, kellel on poliitilise põgeniku staatus või kellele on Luksemburgi Suurhertsogiriigis antud varjupaigaõigus.

(2) Enne advokatuuri registrisse kandmist annavad advokaadi kandidaadid advokatuuri esimehe või tema poolt volitatud isiku juuresolekul Cour de cassationi ees vande, öeldes järgmist: „Tõotan jääda ustavaks suurhertsogile, täita riigi põhiseadust ja seadusi, austada kohtuid, mitte olla nõustaja või kaitsja ühelgi juhul, mida mu südametunnistus õigeks ei pea"."

12 Neid registreerimise tingimusi muudeti 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 14. Sellega lisati 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõikele 1 punkt d, mis sätestab järgmise registreerimise tingimuse:

„tõendama piisavat keelteoskust keelte osas, mida kasutatakse õigusaktides ja asjaajamiskeelena halduses ja kohtutes 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse tähenduses."

13 Õigusaktide keelt reguleerib 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse (*Mémorial* A 1984, lk 196) artikkel 2 järgmiselt:

„Õigusaktid ja nende rakendusaktid koostatakse prantsuse keeles. Kui õigusaktidele ja nende rakendusaktidele on lisatud tõlge, on autentne üksnes prantsuskeelne tekst.

Kui riigi, kohaliku omavalitsuse või avalik-õiguslike asutuste koostatud määrused, mis ei kuulu eelmises lõigus nimetatute hulka, on koostatud muus kui prantsuse keeles, on autentne üksnes aktis kasutatud keel.

Käesoleva artikliga ei tehta erandit rahvusvahelistele konventsioonidele kohaldatavatest sätetest."

14 Halduses ja kohtutes kasutatavaid asjaajamiskeeli reguleerib 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse artikkel 3 järgmiselt:

„Haldusasjades, nii kohtulikes vaidlustes kui ka kohtuvälistes asjades, ja õiguskü-simustes võib kasutada prantsuse, saksa ja letseburgi keelt, ilma et see piiraks teatud erivaldkondade suhtes kehtestatud erisätete kohaldamist."

15 Vastavalt 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 3 lõikele 1 peab advokaat, kes on omandanud kutsekvalifikatsiooni muus liikmesriigis kui Luksemburgi Suurhertso-giriik (edaspidi „Euroopast pärit advokaat"), viimati nimetatud liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsemiseks registreeruma ühes selle liikmes-riigi advokatuuris.

16 Sama seaduse artikli 3 lõige 2 sätestab:

„Kui Euroopast pärit advokaat esitab Luksemburgi Suurhertsogiriigi advokatuuri juhatusele taotluse päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsemiseks, viib juhatus

Euroopast pärit advokaadi selles advokatuuris registreerimise menetluse raames läbi suulise intervjuu selgitamaks välja, kas kandidaadil on piisav keelteoskus, mis vastab vähemalt 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõike 1 punkti d nõuetele, ning pidades silmas 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõike 1 punktis a, punkti c esimeses lauses ja punktis d nõutud dokumentide esitamist, samuti päritoluriigi pädeva asutuse tunnistust asjaomase Euroopast pärit advokaadi registreerumise kohta. Kõnealune päritoluriigi tunnistus tuleb igal aastal aasta esimese kuu jooksul uuesti esitada ja see ei tohi olla vanem kui kolm kuud.

[...]"

17 31. mai 1999. aasta seaduse artikli 1 lõike 1 esialgne redaktsioon sätestas:

„Kui äriühingu aadress on registreeritud kolmanda isiku juures, et selles asukohas oma tegevusalal tegutseda ning kui see kolmas isik osutab äriühingule selle tegevusega seotud mis tahes teenuseid, on see äriühing ja kolmas isik (*domiciliataire*) kohustatud sõlmima kirjaliku kokkuleppe (*convention de domicliation*).

Registreeritud aadressi teenust võivad pakkuda üksnes järgmised Luksemburgi Suurhertsogiriigis tegutsevate reguleeritud kutsealade esindajad: krediidiasutused või muud finants- ja kindlustussektori kutseala esindajad, advokaadid, audiitorid, raamatupidajad."

18 Selle sätte teist lõiku muudeti 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 15 järgmiselt:

„Registreeritud aadressi teenust võivad pakkuda üksnes järgmised Luksemburgi Suurhertsogiriigis tegutsevate reguleeritud kutsealade esindajad: krediidiasutused või muud finants- ja kindlustussektori kutseala esindajad, 10. augusti 1991. aasta seaduse [...] artikli 8 lõikes 3 nimetatud advokaatide registri I nimekirja kantud kohtuadvokaadid, audiitorid, raamatupidajad."

19 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 8 lõike 3 (muudetud 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 14 V lõikega) kohaselt on advokatuuri registris neli nimekirja:

„1. I nimekiri — advokaadid, kelle puhul on täidetud artiklite 5 ja 6 tingimused ning kes on edukalt sooritanud seaduses ette nähtud katseaja lõpus eksami;

2. II nimekiri — advokaadid, kelle puhul on täidetud artiklite 5 ja 6 tingimused;

3. III nimekiri –advokatuuri auliikmed;

4. IV nimekiri — päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid."

Kohtueelne menetlus

20 2003. aastal esitati komisjonile kaebus, milles väideti, et Luksemburgi Suurhertsogiriik on seadnud piirangud Euroopast pärit advokaatide alalisele tegutsemisele advokaadi kutsealal päritolumaa kutsenimetuse alusel. Nimetatud piirangud seisnevad esiteks asjaolus, et 13. novembri 2002. aasta seadus kehtestab Euroopast pärit advokaatide ühes Luksemburgi advokatuuris registreerumise eeltingimuseks keelteoskuse kontrolli, teiseks asjaolus, et sama seadus kohustab registreeringu säilitamiseks esitama igal aastal uuesti tunnistuse päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerumise kohta, ning kolmandaks asjaolus, et Euroopast pärit advokaatidel on keelatud pakkuda Luksemburgis äriühingute registreeritud aadressi teenust.

21 17. oktoobril 2003 saatis komisjon Luksemburgi Suurhertsogiriigile märgukirja ja kutsus viimast üles sellele kahe kuu jooksul vastama. Luksemburgi valitsus vastas 23. detsembri 2003. aasta kirjaga.

22 Komisjon saatis EÜ artikli 226 alusel 9. juulil 2004 nimetatud liikmesriigile põhjendatud arvamuse, kutsudes teda võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul. Nimetatud liikmesriik vastas põhjendatud arvamusele 23. septembri 2004. aasta kirjaga.

23 Komisjoni ei rahuldanud põhjendatud arvamuse vastuses esitatud Luksemburgi Suurhertsogiriigi selgitused ning ta otsustas esitada käesoleva hagi.

Hagi

Esimene etteheide, mis käsitleb eelnevat keelteoskuse kontrolli

Poolte argumendid

24 Komisjon väidab, et direktiivi 98/5 artikli 3 lõike 2 kohaselt võib Euroopast pärit advokaadi registreerimise tingimusteks vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses seada üksnes administratiivsed formaalsused, mitte asjaomase isiku keelteoskuse kontrolli, nagu näeb ette 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 3 lõige 2.

25 Selles osas viitab ta 7. novembri 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-168/98: Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu (EKL 2000, lk I-9131), eelkõige selle otsuse punktile 43.

26 Komisjon väidab lisaks, et Euroopast pärit advokaatidele, kes soovivad tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, ei või seada registreerumisel samu, eelkõige keelenõudeid puudutavaid tingimusi, mis kehtivad advokaatide registreerimisele, kes soovivad tegutseda vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetuse all.

27 Ta rõhutab, et võttes arvesse õigusasju, millega Euroopast pärit advokaadid üldjuhul tegelevad, ei ole vastuvõtva liikmesriigi keelte oskus möödapääsmatu.

28 Luksemburgi Suurhertsogiriik väidab, et keelteoskuse nõuet kohaldatakse kaudselt kõigile advokaatidele, kes soovivad registreeruda ühes selles liikmesriigis asuvas advokatuuris. Ta lisab, et advokaat ei või tugineda oma välismaisele päritolule selleks, et nõuda õigust pöörduda Luksemburgi haldusasutuste või kohtu poole muus keeles kui Luksemburgi halduses ja kohtutes kasutatavad asjaajamiskeeled.

29 Viidates 4. juuli 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-427/97: Haim (EKL 2000, lk I-5123), mis käsitles hambaarsti kutseala, väidab nimetatud liikmesriik, et selles otsuses esitatud põhjendused, mis lähtusid möödapääsmatust vajadusest suhelda vastuvõtva liikmesriigi klientide, haldusasutuste ja kutseorganisatsioonidega, räägivad Euroopast pärit advokaatidele keelteoskuse nõuete seadmise kasuks.

30 Luksemburgi valitsus väidab selle kohta, et kuna Euroopast pärit advokaat võib nõustada Luksemburgi õiguse osas, siis on põhjendatud talle piisava keelteoskuse nõude seadmine, mis võimaldab tal lugeda ja mõista selle riigi õigusakte.

31 Ta tugineb asjaolule, et karistusõiguse valdkonnas koostatakse liiklusõnnetustega seotud protokollid üldjuhul saksa keeles, samuti eeldavad Luksemburgis kehtivad maksualased seadused saksakeelse kohtupraktika ja kommentaaride uurimist.

32 Samuti rõhutab nimetatud valitsus, et madalama astme kohtutes, kus kohtuadvokaadi osavõtt kohtuistungist ei ole kohustuslik, kasutavad luksemburgi rahvusest menetlusosalised end ise kaitstes üldjuhul letseburgi keelt ning et suur osa Luksemburgi kodanikest kasutavad advokaadiga konsulteerides üksnes oma emakeelt.

33 Lisaks märgib ta, et Luksemburgis kehtivad kutse-eetikat ja kutsetegevust reguleerivad normid on prantsuse keeles.

Euroopa Kohtu hinnang

34 Tulenevalt direktiivi 98/5 kuuendast põhjendusest soovis ühenduse seadusandja selle direktiiviga muu hulgas kaotada pädevates ametiasutustes registreerumist reguleerivate siseriiklike normide erinevused, mis põhjustavad ebavõrdsust ja on takistuseks liikumisvabadusele (vt selle kohta ka eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 64).

35 Sellega seoses näeb direktiivi 98/5 artikkel 3 ette, et advokaat, kes soovib praktiseerida muus liikmesriigis kui see, kus ta omandas kutsekvalifikatsiooni, peab registreeruma nimetatud riigi pädevas asutuses, mis on kohustatud advokaadi registreerima „tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses".

36 Käesoleva kohtuotsuse punktis 34 nimetatud direktiivi 98/5 eesmärki silmas pidades tuleb märkida, et selle direktiivi artikliga 3 on ühenduse seadusandja soovinud täielikult ühtlustada selle artikliga tagatud õiguse kasutamise eeltingimused.

37 Nii paistab, et päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerimist tõendava tunnistuse esitamine vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele on ainus tingimus

asjaomase isiku registreerimiseks vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses, mis võimaldab tal seal tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel.

38 Seda analüüsi kinnitab ka seletuskiri Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon (KOM(94) 572 (lõplik)), mille artikli 3 seletuses on öeldud, et „[r]egistreerimine [vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses] leiab aset, kui taotleja esitab tunnistuse, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses".

39 Nagu Euroopa Kohus on juba öelnud, on ühenduse seadusandja, soovides hõlbustada mujalt pärit advokaatide teatud kategooriale asutamise põhivabaduse kasutamist, hoidunud kehtestamast asjaomaste isikute teadmiste eelnevat kontrolli (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 43).

40 Seega ei luba direktiiv 98/5 siduda Euroopast pärit advokaadi registreerimist vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses eelnevate toimingutega, mis võimaldavad nimetatud asutusel hinnata asjaomase isiku puhul selle liikmesriigi keelte oskusi.

41 Nagu komisjon on rõhutanud, kaasneb Euroopast pärit advokaadi teadmiste, sh keelteoskuse, eelneva kontrolli süsteemist loobumisega direktiivis 98/5 siiski rida norme, mille eesmärk on tagada ühenduses rahuldaval tasemel kohtualuste kaitse ja kohtusüsteemi tõhus toimimine (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 32 ja 33).

42 Direktiivi 98/5 artikliga 4 Euroopast pärit advokaatidele kehtestatud kohustuse (tegutseda vastuvõtvas liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel) eesmärk on selle direktiivi üheksanda põhjenduse kohaselt võimaldada eristada neid advokaate nimetatud liikmesriigis kutsealasse integreerunud advokaatidest, nii et kohtualused oleksid teadlikud asjaolust, et advokaat, kellele ta usaldab oma huvide kaitsmise, ei ole omandanud kutsekvalifikatsiooni selles liikmesriigis (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 34) ning tal ei pruugi olla tema asjaga tegelemiseks piisavat keelteoskust.

43 Mis puudutab tegevust, mis on seotud kliendi esindamise või kaitsmisega kohtumenetluses, siis võivad liikmesriigid vastavalt direktiivi 98/5 artikli 5 lõikele 3 nõuda, et päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseerivad advokaadid töötaksid koos kõnealuses kohtus praktiseeriva advokaadiga, kes oleks vajaduse korral vastutav nimetatud kohtu ees, või koos nimetatud kohtus tegutseva *avoué*'ga. See võimalus, mida Luksemburgi Suurhertsogiriik on kasutanud aktide ja menetluste osas, mille puhul on selle liikmesriigi seaduste ja määruste kohaselt kohustuslik kohtuadvokaadi osavõtt, nagu tuleneb 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 5 lõikest 4, võimaldab kompenseerida Euroopast pärit advokaadi võimalikud puudused vastuvõtva liikmesriigi kohtusüsteemis kasutatavate keelte osas.

44 Vastavalt direktiivi 98/5 artiklitele 6 ja 7 on Euroopast pärit advokaat kohustatud järgima mitte ainult oma päritoluliikmesriigi, vaid ka vastuvõtva liikmesriigi kutse-eetika nõudeid ning selle kohustuse rikkumise korral võidakse rakendada tema suhtes distsiplinaarkaristust või ametialast vastutust (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 36–41). Advokaatide kutse-eetika nõuete hulgas on sageli sarnaselt Euroopa Liidu Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu (CCBE) vastu võetud eetikakoodeksis sätestatule distsiplinaarvastutusega tagatud kohustus mitte võtta vastu kohtuasju, mille puhul advokaat teab või peab teadma, et see jääb väljapoole tema kompetentsi, nt puuduliku keelteoskuse tõttu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 42). Suhtlus klientidega, vastuvõtva liikmesriigi haldusasutuste ja kutseorganisatsioonidega, samuti nimetatud liikmesriigi asutuste poolt kehtestatud kutse-

eetika nõuete järgimine on seda sorti ülesanded, mis nõuavad Euroopast pärit advokaadilt piisavat keelteoskust või ebapiisava keelteoskuse korral abi kasutamist.

45 Nagu ka komisjon märgib, tuleb veelkord rõhutada, et vastavalt direktiivi 98/5 viiendale põhjendusele seisneb selle üks eesmärk selles, et „võimaldades advokaatidel vastuvõtvas liikmesriigis alaliselt praktiseerida nende päritolumaa kutsenimetuse all, vastab see õigusteenuste tarbijate vajadustele, kes eelkõige siseturust tulenevate suurenevate kaubavoogude tõttu vajavad nõu piiriüleste tehingute sooritamiseks, mille puhul rahvusvaheline, ühenduse ja siseriiklik õigus tihtipeale kattuvad". Sellised rahvusvahelised õigusasjad, samuti muude liikmesriikide kui vastuvõttev liikmesriik õigust puudutavad asjad ei pruugi nõuda vastuvõtva liikmesriigi keelte oskust nii kõrgel tasemel, kui on vaja selliste õigusasjade tarvis, mille suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigust.

46 Viimasena tuleb märkida, et Euroopast pärit advokaadi ja vastuvõtva liikmesriigi advokaadi samaväärne kohtlemine, mida direktiiviga 98/5 selle põhjenduse 14 kohaselt hõlbustada soovitakse, nõuab vastavalt selle artiklile 10, et isik tõendaks, et ta on tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis tegelikult ja korrapäraselt kõnealuse riigi õiguse alal vähemalt kolm aastat, või kui ta on selle õiguse alal töötanud vähem kui kolm aastat, et ta tõendaks teadmisi või koolitust ja erialast töökogemust vastuvõtva liikmesriigi õiguse alal. Selline meede annab Euroopast pärit advokaadil, kes soovib integreeruda vastuvõtva liikmesriigi kutsealasse, võimaluse õppida selle liikmesriigi keelt või keeli.

47 Eelnevat arvesse võttes tuleb järeldada, et kuna Luksemburgi õigusnormid kehtestavad Euroopast pärit advokaadi registreerimiseks pädevas ametiasutuses eelneva kontrolli keelteoskuse kohta, on need vastuolus direktiivi 98/5 artikliga 3.

48 Seega on komisjoni esitatud esimene etteheide põhjendatud.

Teine etteheide, mis käsitleb keeldu Euroopast pärit advokaatidel pakkuda registreeritud aadressi teenust Luksemburgis

Poolte argumendid

49 Komisjon väidab, et Euroopast pärit advokaatidele kehtestatud keeld pakkuda registreeritud aadressi teenust on vastuolus direktiivi 98/5 artikliga 5.

50 Ta lisab, et Euroopast pärit advokaati ei saa võrrelda registri II nimekirja kantud Luksemburgi advokaadiga, kellele on see tegevus samuti keelatud. Kui nimetatud nimekirjas on advokaadid, kes on vastu võetud advokaadi kutsepraktikale ja kelle lõplik kutsekvalifikatsiooni omandamine sõltub eksami edukast sooritamisest katseaja lõpus, siis on Euroopast pärit advokaat täielikult kvalifitseeritud advokaat.

51 Komisjon kinnitab ka, et Luksemburgi siseriikliku õiguse tundmise nõue ei õigusta Euroopast pärit advokaatide tegevuse piiramist.

52 Luksemburgi Suurhertsogiriik väidab, et soovides lõpetada teatud Luksemburgi turu mainet kahjustavad kõrvalekalded, mis on seotud fiktiivsete registreeritud aadresside

praktikaga, tahtis Luksemburgi seadusandja avalikust korrast tulenevatel põhjustel piirata äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumiseks õigustatud isikute ringi üksnes advokaatidega, kes tunnevad vastava valdkonna õigusakte ja praktikat selles riigis.

53 Rõhutades, et vastavalt 31. mai 1999. aasta seadusele on *domiciliataire*'i ülesanne kontrollida, et tema juures registreeritud äriühing järgiks seadusjärgseid tingimusi kutsealaga tegelema hakkamiseks ja samuti siseriiklikke õigusnorme juriidiliste isikute kontode avamisel ja üldkoosoleku kokkukutsumisel, väidab nimetatud liikmesriik, et äriühingu registreeritud aadressi teenuse pakkumisega tegelemine eeldab kutsealast kogemust ja ühinguõiguse normide head tundmist, mille tõttu otsustas Luksemburgi seadusandja jätta registri II nimekirja kantud katseajal olevad advokaadid ja Euroopast pärit advokaadid sellega tegelevate isikute ringist välja.

54 Luksemburgi valitsus väidab samuti, et seni kuni oma liikmesriigis täieliku kutsekvalifikatsiooni omandanud advokaadid tegutsevad päritolumaa kutsenimetuse alusel, ei ole nad vastuvõtva liikmesriigi advokaatidega samaväärsed, kuid neil on vastavalt direktiivile 98/5 võimalik integreeruda viimatinimetatud liikmesriigi vastavasse kutsealasse pärast teatud ajavahemiku möödumist, mida peetakse vajalikuks piisava kutsealase kogemuse omandamiseks selles liikmesriigis, ning nimetatud direktiivi artiklis 10 toodud tingimustel.

Euroopa Kohtu hinnang

55 Nagu tuleneb direktiivi 98/5 kuuendast põhjendusest, on üks selle direktiivi eesmärke näha ette tingimused, mis reguleerivad päritolumaa kutsenimetuste alusel

tegutsevate advokaatide kutsealal tegutsemist seoses eelkõige nende tegevusvaldkondadega, ning kaotada erinevate riikide erinevused selles valdkonnas ning sellest tulenev ebavõrdsus ja takistused vabale liikumisele ning pakkuda advokaatidele ja õigusteenuste tarbijatele kõikides liikmesriikides ühesuguseid võimalusi.

56 Selle tarvis on direktiivi 98/5 artiklites 2 ja 5 sätestatud põhimõtted, mille kohaselt on Euroopast pärit advokaadil õigus tegeleda sama kutsetegevusega mis vastuvõtvas liikmesriigis kasutatava vastava kutsenimetuse alusel tegutseval advokaadil, v.a nimetatud artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandid.

57 Nagu ka komisjon väidab, ei ole liikmesriikidel neil asjaoludel lubatud kehtestada oma siseriiklikus õiguses sellest põhimõttest muid erandeid kui need, mis on direktiivi 98/5 artikli 5 lõigetes 2 ja 3 otseselt ja ammendavalt loetletud.

58 On selge, et äriühingute registreeritud aadressi pakkumise teenusega seotud tegevused ei kuulu direktiivi 98/5 artikli 5 lõikes 2 ega sama artikli lõikes 3 loetletud erandite hulka.

59 Mis puudutab Luksemburgi valitsuse poolt nimetatud kõrvalekallete ohtu, siis sellise asjaoluga ei saa õigustada selliste siseriiklike sätete kehtestamist või säilitamist, mis kahjustavad direktiivi 98/5 artikli 5 lõikes 1 nimetatud põhimõtet, millest tehtavad erandid on sama artikli lõigetes 2 ja 3 ühtlustatud (vt analoogia põhjal 25. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-59/01: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2003, lk I-1759, punkt 38).

60 Lisaks tuleb rõhutada, et direktiiviga 98/5 nähakse muu hulgas ette kutsealased ja kutse-eetika nõuded, mida Euroopast pärid advokaat peab järgima, kohustus sõlmida kutsekindlustusleping või astuda kutsegarantiifondi liikmeks ning distsiplinaarvastutuse kord, mis ühendab päritoluliikmesriigi pädevad asutused ja vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 43).

61 Eelnevast lähtudes tuleb järeldada, et kuna Luksemburgi õigusnormid keelavad Euroopast pärit advokaatidel tegeleda äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumisega Luksemburgis, on need vastuolus direktiivi 98/5 artikliga 5.

62 Seega on komisjoni esitatud teine etteheide põhjendatud.

Kolmas etteheide, mis käsitleb kohustust esitada igal aastal päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerimise tunnistus

Poolte argumendid

63 Komisjon kinnitab, et kuigi Luksemburgi Suurhertsogiriik märkis oma vastuses põhjendatud arvamusele, et ta on arvesse võtnud selles arvamuses esitatud argumente, mille kohaselt on kõnealune nõue direktiivi 98/5 sätete valguses põhjendamatu halduskoormus, on nimetatud nõue 13. novembri 2002. aasta seaduses endiselt jõus.

64 Luksemburgi Suurhertsogiriik viitab selles osas vaid nimetatud vastusele.

Euroopa Kohtu hinnang

65 Oma vastuses põhjendatud arvamusele ja menetluses Euroopa Kohtus ei ole Luksemburgi Suurhertsogiriik esitanud ühtegi asjaolu, mis seaks kahtluse alla kõnealuse kolmanda etteheite põhjendatuse.

66 Oma 23. detsembri 2003. aasta kirjas, millega Luksemburgi Suurhertsogiriik vastas komisjoni 17. oktoobri 2003. aasta märgukirjale, väitis ta, et vaidlusalune meede on vajalik selle tagamiseks, et Euroopast pärit advokaat järgiks püsivalt päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerumise kohustust.

67 Nagu rõhutas komisjon kohtueelses menetluses, näeb esiteks direktiivi 98/5 artikli 7 lõige 2 ette, et päritoluliikmesriigi pädev asutus teavitab vastuvõtva liikmesriigi pädevat asutust või vastuvõtvate liikmesriikide pädevaid asutusi distsiplinaarmenetluse algatamisest advokaadi suhtes, kes praktiseerib esimesena nimetatud liikmesriigist väljaspool päritolumaa kutsenimetuse alusel.

68 Teiseks kohustab nimetatud direktiivi artikkel 13 päritoluliikmesriigi pädevaid asutusi tegema tihedat koostööd ning osutama teineteisele vastastikku abi.

69 Sellised meetmed võimaldavad vastuvõtva liikmesriigi asutusel tagada, et Euroopast pärit advokaat täidab püsivalt päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerumise kohustust.

70 Luksemburgi õigusnormidega kehtestatud formaalsus paistab seetõttu soovitud eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalse haldusmeetmena ning on seetõttu direktiivi 98/5 arvesse võttes põhjendamatu.

71 Eelnevat arvesse võttes tuleb järeldada, et kuna Luksemburgi õigusnormid kohustavad Euroopast pärit advokaati esitama igal aastal oma päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerimise tunnistuse, on need direktiiviga 98/5 vastuolus.

72 Seega on komisjoni esitatud kolmas etteheide põhjendatud.

73 Kõiki eelnevaid järeldusi arvesse võttes tuleb sedastada, et kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on kehtestanud Euroopast pärit advokaatidele, kes soovivad Luksemburgis tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, pädevas ametiasutuses registreerimiseks eelneva kontrolli keelteoskuse kohta, on keelustanud neil advokaatidel tegutsemise äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise alal ja on kohustanud neid advokaate esitama igal aastal päritoluriigi pädevas asutuses registreerimise tunnistuse, on see liikmesriik rikkunud direktiivist 98/5 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

74 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on

kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Luksemburgi Suurhertsogiriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on kehtestanud Euroopast pärit advokaatidele, kes on omandanud kutsekvalifikatsiooni muus liikmesriigis kui Luksemburgi Suurhertsogiriik ja kes soovivad selles liikmesriigis tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, pädevas ametiasutuses registreerimiseks eelneva kontrolli keelteoskuse kohta, on keelustanud neil advokaatidel tegutsemise äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise alal ja on kohustanud neid advokaate esitama igal aastal päritoluriigi pädevas asutuses registreerimise tunnistuse, on see liikmesriik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivist 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Luksemburgi Suurhertsogiriigilt.**

Allkirjad